

Motion till riksdagen 2005/06:Sf333

av **Birgitta Carlsson m.fl. (c)**

Integration

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Centerpartiet ser positivt på de människor som har kommit till vårt land. Många har lämnat värdefulla bidrag till vårt samhälles sociala, ekonomiska och kulturella dynamik. För att tillvarata och uppmuntra det tillskott som människor från andra länder bär med sig behövs en fungerande integration i samhället. Centerpartiet är övertygat om att arbete och företagande är nyckeln till integration. Att ha ett jobb att gå till varje dag är oerhört värdefullt. Har man ett arbete kan man också ta makten över sitt liv. Dessvärre är det ännu svårare för människor med utländsk bakgrund att få ett arbete än för dem som är födda i Sverige. Diskrimineringen är förbjuden enligt lag men finns trots detta mer eller mindre öppen både på arbetsplatser och i övriga samhället. Detta är ett problem som måste tas på allvar. Vi måste inse den potential som riskerar att gå förlorad om vi inte öppnar arbetsmarknaden för alla de människor med invandrarbakgrund som i dag inte har något jobb. Vi kan inte blunda för att Sverige är segregerat på flera olika sätt. För att visionen om ett öppet samhälle där alla människor har lika värde, och där människor med olika bakgrund lever och arbetar tillsammans, ska bli verklig behövs följande:

- Ett bättre klimat för arbete och företagande så att alla människor, oavsett från vilket land man kommer, lättare kan starta företag och leva på frukterna av sitt eget arbete. Med ett eget arbete växer människors egenmakt, och möjligheten och förmågan att ta ansvar för sig själv och andra ökar.
- Hårdare tag mot diskriminering, både på arbetsplatser och i övriga samhället.
- Nyanlända invandrare ska få arbete eller praktik så snart som möjligt efter att de kommit till Sverige. Detta skapar en bra grund för integration.
- Ökade möjligheter till en god individualiserad undervisning i det svenska språket där den praktiska inläringen har stor betydelse.
- Ökade satsningar på samarbete mellan orter som har hög arbetslöshet och orter som är i behov av arbetskraft. Detta lämpar sig särskilt för mindre orter på landsbygden och invandrantäta förorter nära storstäderna.
- Satsningar på ett varierat bostadsbyggande och ökade möjligheter för delaktighet och egenförvaltning av bostadsområden.

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en integrationspolitik som präglas av öppenhet och fokus på arbete och företagande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att invandrares företagande måste prioriteras i högre utsträckning än i dag och beaktas vid näringspolitikens utformning.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att stoppa diskrimineringen av invandrare.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att öppna arenor för delaktighet och egenmakt i bostadsområden för att motverka bostadssegregationen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att avveckla Integrationsverket.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stimulera och uppmuntra samarbete mellan landsort och storstäder för att få fler människor i arbete.²
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att nystartsjobb skall gälla även för nyanlända invandrare som fått uppehållstillstånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om validering där tester, som har tydliga kriterier och standardiserade metoder, erbjuds på faktiska kunskaper.³
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om validering av praktiska kunskaper genom ett fristående yrkesprov, som skall vara oberoende av hur individen skaffat sig yrkeskunskaperna och erfarenheterna.³
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en utbildningspeng för sfi där var och en själv kan välja utbildare.³
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en individualiserad språkundervisning varvad med praktik.³
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att asylsökande som skall avvisas skall ha rätt att arbeta och studera fram till avvisningsdatum.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en jobb- och utvecklingsgaranti för dem som fastnat i bidragsberoende.²

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att satsa särskilt på skolor och unga i invandratäta områden.³

¹ Yrkande 2 hänvisat till NU.

² Yrkandena 3, 6 och 13 hänvisade till AU.

³ Yrkandena 8–11 och 14 hänvisade till UbU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Centerpartiet ser positivt på de människor som har kommit till vårt land. Många har lämnat värdefulla bidrag till vårt samhälles sociala, ekonomiska och kulturella dynamik. För att tillvarata och uppmuntra det tillskott som människor från andra länder bär med sig behövs en fungerande integration i samhället. Centerpartiet tror att integration skapas bäst underifrån, av människors eget samarbete i vardagen, inte genom specialinsatser av bekymrat välvilliga politiker och byråkrater. Vi tror att integrationspolitiken handlar mer om att riva hinder än om att utforma och genomföra byråkratiska åtgärder. Centerpartiet är för en politik som präglas av öppenhet och som ger goda förutsättningar för människor att påverka sitt eget liv, oavsett från vilket land man kommer. Precis som med jämställdhetspolitiken måste integrationspolitiken genomsyra alla politiska nivåer och kan därigenom inte behandlas som en isolerad del. Detta bör ges regeringen till känna.

Centerpartiet anser det viktigt att framhålla allt det positiva som människor från andra länder bidrar med i vårt land. Företagandet är ett sådant exempel. I invandrartäta områden finns ofta en kreativitet och ett stort företagande, även om den bild som ofta speglas i medier är odelat mörk och negativ. Många människor med utländsk bakgrund har svårt att få arbete men tvekar inte att starta eget. Detta visar på ett stort mod och en positiv energi som många fler människor i Sverige borde inspireras av. Både i USA och i Europa har invandrarägda företag bidragit till den ekonomiska tillväxten. De har lyft nedgångna områden och genom sina kontaktnät internationaliserat de lokala ekonomierna. Det välstånd företagen skapar sprider sig till andra människor med invandrarbakgrund och stärker medlemmarnas ställning i samhället. Innovationsförmågan och kunskaperna hos affärsfolk som invandrat har gjort en mängd produkter och tjänster – från thaimat och gatemarknader till mjukvara och barnomsorg – tillgängliga för lokala konsumenter och företag. Närvaron av invandrarföretagare har dessutom bidragit till att den lokala ekonomin har blivit än mer internationaliserad i en rad länder och på en rad orter. Konsumenter på orten har fått möjlighet att köpa utländska varor, företag på orten kan sälja sina produkter utomlands och dessutom har investeringar från utlandet stimulerat den ekonomiska tillväxten och internationella nätverk etablerat sig där det tidigare inte har funnits några. Även om företagandet blomstrar bland många invandrare finns det hinder och barriärer för att företagandet ska breddas och för att fler ska kunna starta företag. Likaså behöver arbetsmarknaden öppnas för invandrare, då alla varken kan eller vill starta eget.

Centerpartiet är övertygat om att arbete och företagande är nyckeln till integration. Att ha ett jobb att gå till varje dag är oerhört värdefullt. Har man ett arbete kan man också ta makten över sitt liv. Dessvärre är det ännu svårare för människor med utländsk bakgrund att få ett arbete än för dem som är födda i Sverige. Diskrimineringen är förbjuden enligt lag men finns trots detta mer eller mindre öppen både på arbetsplatser och i övriga samhället. Detta är ett problem som måste tas på allvar. Vi kan heller inte blunda för att Sverige är segregerat på flera olika sätt. För att visionen om ett öppet samhälle där

alla människor har lika värde, och där människor med olika bakgrund lever och arbetar tillsammans, ska bli verklig behövs följande:

- Ett bättre klimat för arbete och företagande så att alla människor, oavsett från vilket land man kommer, kan leva på frukterna av sitt eget arbete. Med ett eget arbete växer människors egenmakt, och möjligheten och förmågan att ta ansvar för sig själv och andra ökar. Offentliga arbetsgivare ska aktivt sträva efter att sammansättningen av de anställda i personalen speglar befolkningssammansättningen.
- Hårdare tag mot diskriminering, både på arbetsplatser och i övriga samhället.
- Nyanlända invandrare ska få arbete eller praktik så snart som möjligt efter att de kommit till Sverige. Detta skapar en bra grund för integration.
- Ökade möjligheter till en god individualiserad undervisning i det svenska språket där den praktiska inläringen har stor betydelse.
- Ökade satsningar på samarbete mellan orter som har hög arbetslöshet och orter som är i behov av arbetskraft. Detta lämpar sig särskilt för mindre orter på landsbygden och invandrantäta förorter nära storstäderna.
- Satsningar på ett varierat bostadsbyggande och ökade möjligheter för delaktighet och egenförvaltning av bostadsområden.

Integrationspolitiken har inte fungerat

Centerpartiet vill förändra integrationspolitiken så att människor får mer makt själva och inte fastnar i inlåsande system. Den svenska integrationspolitiken är ett av de senaste decenniernas stora politiska misslyckanden. Riksrevisionens senaste rapport om integrationspolitiken visar att kraven på myndigheternas arbete för integration är otydliga. Detta är inte acceptabelt.

Trots att en femtedel av den svenska befolkningen består av människor med utländsk bakgrund och trots att miljarder kronor har satsats på integrationsåtgärder, har Sverige sämst integration av OECD-länderna. I mitten på 60-talet vidtogs de första åtgärderna för att underlätta invandrades anpassning till livet i Sverige. Integrationspolitikens målsättning var då att assimilera invandrarna där riktade säråtgärder var en central del av politiken. Under 90-talet kom integrationspolitiken att bli mer mångfaldsinriktad där invandrarna skulle behandlas utifrån individuella behov och inte som en homogen grupp. Den förändrade inriktningen av politiken medförde bl.a. att Integrationsverket inrättades 1998. Trots att inriktningen av integrationspolitiken förändrades kan vi konstatera att integrationen misslyckats. Sverige är i dag ett delat land. Stora grupper av invandrare befinner sig i ett utanförskap. Vi ser det på arbetsmarknaden, i socialförsäkringssystemen, inom utbildningen och i bostadsområdena. Politiska insatser i form av integrationsverk, integrationsminister, integrationskanslier, integrationsprojekt, storstadssatsningar, särskilda invandrarprogram på arbetsförmedlingarna – listan kan göras lång – har inte bidragit till att vi har fått en fungerande integration i Sverige. EU-

Fel! Okänt namn på

kommissionen är kritisk till Sveriges bristande integration av invandrare och manar till åtgärder så att det ska löna sig bättre att arbeta i Sverige.

Alla människor är resurser

I dag har människor med utländsk bakgrund svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är dags att öppna den inhemska arbetsmarknaden för de människor som av olika skäl inte släpps in. Det finns en stor outnyttjad potential hos den grupp arbetslösa invandrare som finns i vårt land. Invandrare har en genomsnittligt svagare arbetsmarknadsanknytning än infödda svenskar, vilket är en trend som går tillbaka till 1970-talet. Den höga sysselsättningsgraden bland invandrade män under 50- och 60-talen sjönk under tidigt 70-tal. Andelen förvärvsarbetande invandrare av båda könen sjönk kraftigt när massinvandringen av krigsflyktingar sammanföll med den ekonomiska krisen i Sverige i början av 1990-talet.

I dag är det svårt för många invandrare att få ett jobb, det är särskilt svårt för människor med invandrarbakgrund att få ett arbete som man är kvalificerad för. Totalt finns det 30 000 icke sysselsatta eller ”felsysselsatta” invandrade akademiker i landet. Att inte tillvarata dessa resurser innebär en stor kompetensförlust för Sverige. Anledningen till varför situationen ser så dyster ut finns att finna i flera olika faktorer. Centerpartiet anser att förklaringarna till invandras svårighet att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden främst finns att finna i fyra huvudfaktorer: dåligt företagsklimat, diskriminering, passivisering och brist på motivation till följd av bidragsberoende.

Företagsklimat – även för invandrare?

Företag som drivs av personer med invandrarbakgrund är och har alltid varit en viktig del av den svenska ekonomin. Dessa företagare skapar nya marknader, introducerar nya produkter och bidrar till en hög servicenivå i samhället. Vart femte företag som startas i landet drivs av en person med invandrarbakgrund. Det innebär att företagsamheten bland nya svenskar är något högre än för dem som är födda och uppvuxna här. Företagande kan också vara en nyckel till integration och ett sätt att bli en del i det svenska samhället. Men det finns en annan sida av myntet. Sociala och strukturella mekanismer, som t.ex. låg status i samhället och diskriminering på arbetsmarknaden, gör att många invandrare startar egna företag.

Det krävs nya verktyg inom ramen för arbetsmarknadspolitiken och den ekonomiska politiken för att ta bort strukturella barriärer och ogynnsamma villkor för företagen. De allmänna bristerna i det svenska företagsklimatet – höga skatter och en omfattande regelbörda – kan förväntas ge invandrarföretagare särskilda svårigheter. Regelverk, som är svåra att förstå för personer med svenska som modersmål, blir till än större besvär för personer med bristfälliga språkkunskaper och vana vid andra rättskulturer. En annan konsekvens

av detta är en sämre rättssäkerhet. Regelförenklingar och en ökad service-medvetenhet från myndigheternas sida borde därför vara av särskilt stor vikt för invandrades företagande. Det är dags att uppmärksamma och uppmuntra invandrarnas potential och företaganda. Vi måste se dem som de resurser de är, människor med idéer och möjligheter. Men de måste också ges möjlighet och resurser att starta och driva företag i större utsträckning än vad som görs i dag. Vi anser att invandrades företagande måste prioriteras i högre utsträckning och beaktas vid näringspolitikens utformning. Detta bör ges regeringen till känna.

Solidaritetsbanker

Flera utredningar visar att företagare med invandrarbakgrund har särskilda svårigheter att få hjälp med finansiering till start och utveckling av företagets verksamhet. Det är beklagligt att diskrimineringen är utbredd även i bankvärdnaden. Vi föreslår hårdare straff för dem som diskriminerar (se mer om detta i nästa stycke och i vår motion *Jobb, jobb, riktiga jobb*) men även andra åtgärder behövs. Även om särlösningar för olika grupper kan stärka skillnader snarare än att suddas ut dem, anser vi att det finns ett behov av särskilda åtgärder för att underlätta företagande i utsatta områden. Därför vill Centerpartiet pröva möjligheten att införa s.k. solidaritetsbanker. De ska kunna förmedla räntefria lån samt ge de ekonomiska och kunskapsmässiga resurser som behövs för att göra det lättare att starta företag i socialt utsatta områden. Det finns ett behov av sådana lösningar för de många människor som i dag har svårt att få del av traditionell kreditgivning. Dessa utlåningskontor ska på förmånliga villkor låna ut och förmedla de ekonomiska och kunskapsmässiga resurser som behövs för att öka människors makt över sin situation. Solidaritetsbankernas huvuduppgift ska vara att kanalisera finansiella resurser till våra mest utsatta områden, där många människor med invandrarbakgrund bor, i form av riskkapital till projekt syftande till att utveckla lokala initiativ av ekonomisk eller social betydelse för områdets utveckling. Bankerna ska också fungera som kunskapsbanker med rådgivning, vägledning och träning angående olika projekt som möjliggör egenmakten och den lokala utvecklingen.

Diskriminering

Flera faktorer till varför invandrare är dåligt etablerade på arbetsmarknaden brukar anges, exempelvis att invandrare ofta saknar utbildning eller har brister i svensk kunskaper. Detta stämmer inte. Det finns få empiriska studier som belyser svensk kunskaper i relation till arbete. Av de undersökningar som finns (Vilhelmsson 2002, Arai m.fl. 2000b, Rooths 2001b) kan man utläsa att kunskaper i svenska språket visserligen är viktigt på den svenska arbetsmarknaden, men också att mycket goda kunskaper i svenska *inte är tillräckligt* för att personer med utländsk bakgrund ska ha samma chanser som etniska svenskar. Studier där man undersökt utbildningsgrad i förhållande till arbete

Fel! Okänt namn på

visar att låg utbildning inte kan vara en förklaring till den låga sysselsättningen bland personer som inte är födda i Sverige. Att invandrare skulle söka arbete i mindre omfattning än personer som är födda i Sverige finns det inte heller något empiriskt stöd för.

Många faktorer talar för att diskrimineringen är boven i dramat till varför många invandrare är dåligt etablerade på den svenska arbetsmarknaden. Flera undersökningar ger belägg för att diskriminering förekommer i svenskt arbetsliv. Hjerm (2002) hävdar att diskrimineringen av invandrare på arbetsmarknaden är mer utbredd än vad vi hittills velat tro (bilaga 4 till LU 2003/04, SOU 2004:73). Flera studier visar den krassa verkligheten – sorteringen på arbetsmarknaden sker efter hudfärg. Utrikes födda, adopterade barn med ”icke svenskt utseende”, andra och tredje generationens nya svenskar har svårare att få ett arbete än etniska svenskar. Detta trots att många personer med utländsk bakgrund har kompetens eller utbildning som är efterfrågad på den svenska arbetsmarknaden. Resultaten av de många undersökningar som gjorts talar sitt tydliga språk: diskriminering på grund av hudfärg förekommer i Sverige i dag. Ett annorlunda utländskt namn kan medföra att man som invandrare inte ens får komma till en anställningsintervju. Det finns flera exempel på vetenskapligt belagda fall av diskriminering, exempelvis finns ett uppenbart samband mellan arbetsförmedlingarnas tjänstemäns bemötande av invandrare och möjligheterna att få ett arbete (bl.a. Carlsson, A 2000, Broomé, Carlsson & Kiwi 2001). Destruktiva mönster i bemötande från tjänstemän vid arbetsförmedlingar och socialtjänst är vanligt. Listan på exempel på diskriminering på arbetsmarknaden kan göras lång. Anmälningarna till Diskrimineringsombudsmannen när det gäller etnisk diskriminering ökar lavinartat, vilket är ytterligare ett tecken på hur utbredd diskrimineringen är. Troligtvis beror en del av det dåliga bemötandet av invandrare på okunskap. Vad som behövs är ökad kunskap om hur diskriminering kan förebyggas och motverkas. Individuella egenskaper måste lyftas fram och värderas i varje enskilt fall där fokus ligger på människan och inte på personens utseende eller härkomst.

I dagsläget finns det inte någon utarbetad strategi för hur vi ska få bukt med diskrimineringen av invandrare. Nu är det dags att agera. Diskrimineringslagstiftningen är för lam och det innebär en alltför liten risk för företag och myndigheter att diskriminera. Det skadestånd som en arbetsgivare i dag riskerar att få böta om han eller hon blir anklagad för diskriminering står inte i proportion till företagets storlek, vilket alltför ofta innebär att beloppet handlar om en ”struntsumma” för arbetsgivaren. För att arbetsgivare ska inse att diskriminering får konsekvenser vill Centerpartiet därför att företag förutom skadeståndet även ska riskera att få betala böter om de blir dömda för diskriminering. Vi vill införa ett slags företagsbot för diskrimineringsbrott på samma sätt som för t.ex. miljöbrott. Storleken hos denna ska stå i proportion till företagets storlek. Det här ska vara regeln även när det handlar om diskriminering i krogköer och så vidare. Detta bör ges regeringen till känna. Mer information om Centerpartiets politik mot diskriminering finns i vår arbetsmarknadsmotion och i motionen Jobb, jobb, riktiga jobb.

Arbetsförmedlingar som ser till individen

Arbetsförmedlare upplevs av många invandrare som inkompetenta och oviljiga att bistå den sökande till arbete. Egna initiativ och förslag från den arbetssökande bemöttes med kritik, ovilja eller rent av ilska över agerande utanför rutinerna. Naturligtvis finns det även flera positiva exempel men samtidigt måste vi göra vad vi kan för att få in människor med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden. Centerpartiet vill öppna för privata alternativa arbetsförmedlingar som kan fungera parallellt med de offentliga. Vi tror att det är värdefullt att olika ”nischer” av förmedlingar uppstår för att på bästa sätt stödja den arbetssökande. Detta kan särskilt gynna människor med invandrabakgrund eftersom förmedlingar med rätt kompetens och kunskap då kan bistå den arbetssökande. Naturligtvis ska inte människor med invandrabakgrund gå till en specifik ”invandrararbetsförmedling”, men det vore önskvärt med fler förmedlingar som förstår vilka dörrar som måste öppnas för att få in invandrare på arbetsmarknaden. Det handlar bl.a. om nätverksbygge och kontakter och framför allt – ett positivt bemötande av de arbetssökande. Kompetens och yrkesskicklighet måste komma före hudfärg, etnicitet eller vilket namn man har. Vi tror att en ökad konkurrens bland arbetsförmedlingarna kan bidra till att arbetssökande behandlas utifrån de behov man har som individ.

Passivisering

Fyra av tio utrikes födda män är fortfarande efter fem till nio år i Sverige utan arbete. Av de flyktingar som mottogs 1997 stod två tredjedelar utan egen försörjning efter tre års introduktion. Vanmakt och social problematik ersätter de möjligheter som borde följa utbildning och kompetens. Snarare än att nyanlända etablerar sig i svenskt arbetsliv, integreras och bidrar till samhällets ekonomi, skapar dagens system ett bidragsberoende och ett utanförskap som förstärker segregationen. Under 80-talet blev socialtjänsten ansvarig för flyktingmottagandet och i samma veva etablerades socialbidraget som försörjningskälla för nyanlända invandrare. Detta är en av orsakerna till varför en stor del av invandrarna är dåligt etablerade på arbetsmarknaden. I stället för att slussa in asylsökande och flyktingar i en negativ spiral av bidragsberoende, bör de uppmuntras till arbete. Det är dags att se alla människor som tillgångar och komma bort från den omhändertagandepolitik som länge präglade integrations- och migrationspolitiken. Det är dags att byta fokus till en integrationspolitik som inriktas på integration genom arbete via anställning eller företagande. Satsningar för att få in fler invandrare på arbetsmarknaden måste till. Arbetsplatser bestående av människor med olika bakgrund genererar ett utökat socialt kontaktnät, band kan knytas mellan svenskar och invandrare, vilket bidrar till en lyckosam integration och förståelse för varandra. Framför allt bidrar ett eget arbete till ett ökat självförtroende och en möjlighet att själv påverka sitt liv. Arbete bidrar till att få makt över sin vardag. Att ha ett arbete att gå till är ett led i detta. Låt oss se invandrarerna som de resurser de

Fel! Okänt namn på

är och öka deras möjlighet till självbestämmande. Detta kläms på i migration. Läs gärna mer om detta i Centerpartiets asyl- och migrationsmotion.

Segregation

Ofta bor människor med invandrarbakgrund för sig och infödda svenskar för sig. Sverige är uppdelat efter om man är född i Sverige eller inte. Bostadssegregationen är inte något storstadsfenomen utan finns även i medelstora städer. Personer med invandrarbakgrund bosätter sig inte alltid i invandrantäta områden av fri vilja, det beror också på att det är svårt, särskilt om man har utländsk bakgrund, att få bostad i andra områden. Det visar bl.a. att den strukturella diskrimineringen mot människor med utländsk bakgrund är utbredd också när det gäller möjlighet att välja bostad. På samma gång är det inte något problem i sig att människor med utländsk bakgrund bosätter sig i samma område. Som ett resultat av det uppdelade Sverige, där infödda svenskar bor och arbetar för sig och där invandrare bor och arbetar för sig, gör fördomarna mot invandrare och främlingsfientligheten riskerar att få fotfäste. Om människor i stället träffas naturligt i bostadsområdet och på jobbet kan en förståelse för varandras olikheter öka. Men med dagens uppdelade Sverige är det svårt.

Arkitekturen, bostads- och samhällsplaneringen spelar en stor roll för hur människor trivs i sitt bostadsområde, och för vilka som väljer att flytta dit. Om bostadsområden skiljer sig kraftigt åt från varandra, där endast en och samma typ av boendeform dominerar, förstärks bostadssegregationen. Vad som behövs är ett bostadsbyggande med större variation där billigare boenden varvas med mer påkostade bostäder, lägenhetsområden varvas med villaområden samt där hyresrätter varvas med bostadsrätter osv. Med en större variation i bostadsområdena ökar potentialen för människor med olika bakgrund att träffas på ett naturligt sätt, något som kan bidra till naturliga kontaktytor, ökad förståelse för människors olikheter och ett mer integrerat samhälle.

För att kunna motverka bostadssegregationen behövs flera insatser. Det handlar om att öppna arenor för delaktighet och kollektivt beslutsfattande, organisering och egenmakt, exempelvis i form av ökad egenförvaltning och av bostadsområden, skola, barnomsorg och äldreomsorg. Det är också viktigt att olika typer av boenden byggs i samma område och att planeringen av bostadsområdena förändras mot en trivsammare och mer mänsklig boendemiljö med större mångfald och varierad arkitektur. Vi behöver också en mer rättvis tillgång på poliser och brottsbekämpning. Det är oerhört viktigt för människors trygghet i vardagen att det finns en tillgänglig och synlig polis som har lokal kännedom om sin omgivning och människorna i den. Vad som ovan anförts om att öppna arenor för delaktighet och egenmakt i bostadsområden för att motverka bostadssegregationen bör ges regeringen till känna.

Integrationsverkets roll

Som nämnts vid flera tillfällen i denna motion anser vi att kraften för en fungerande integration är att människor med invandrabakgrund ges reell möjlighet till delaktighet i arbetslivet. Centerpartiet ser att integrationspolitiken har väglets av ett uppifrånperspektiv och social ingenjörskonst. Integrationsverket har bidragit med god kunskap och många värdefulla rapporter och undersökningar om hur integrationen fungerar, eller inte fungerar, men det är oklart om detta har haft någon inverkan på integrationen i samhället. Integrationsverkets funktioner som statistiksamlare och uppföljare bör överföras på universitet och högskolor medan den opinionsbildande rollen i högre grad blir ett politiskt och inte minst folkligt ansvar. Precis som med jämställdhetspolitiken bör integrationspolitiken genomsyra alla politiska nivåer. Varje region, kommun och ytterst varje individ måste ta sitt ansvar för att vi ska få en lyckad integration i Sverige. Därför anser vi att kommunerna, Migrationsverket och frivilligorganisationer helt bör ta över introduktionsansvaret för invandrare medan forskning och statistik bör ligga på landets högskolor och universitet. Vad som ovan anförts om att avveckla Integrationsverket bör ges regeringen till känna.

Potential för integration på landet!

Integrationspolitiken har hittills fungerat dåligt. Arbetslösheten är hög bland många människor med invandrabakgrund. Vi kommer att ha ett stort arbetskraftsbehov om några år. Det är dags att prova nya konkreta grepp för att föra samman arbetslösa människor med jobb. Särskilt när det gäller invandrare eftersom många människor med invandrabakgrund känner ett utanförskap i samhället. Centerpartiet anser att nyckeln till en lyckad integration går genom arbete. Därför måste fokus ligga på möjligheterna och förutsättningarna för alla, oavsett bakgrund, att få ett jobb. Det är ett enormt samhällsekonomiskt slöseri att inte tillvarata alla mänskliga resurser som finns hos människor som inte har något jobb. Samtidigt som vi har många människor, såväl svenskar som invandrare, som inte har arbete och/eller bostäder, finns det orter i Sverige som avfolkas och som mer än allt annat behöver arbetskraft.

Dessutom kommer arbetskraftsbristen snart att bli verklighet i hela landet. Det är nu hög tid att koppla ihop landsbygd och storstad, och arbetskraftsbrist och arbetslösa. Då kan vi få fart på Sverige. Då kan vi få en lyckad integration.

Centerpartiet vill med andra ord ha en ökad rörlighet på arbetsmarknaden, men inte bara från landsbygd till storstad utan även från storstad till mindre orter där det finns ett behov av arbetskraft. Därför måste rörligheten uppmuntras på olika sätt. I många mindre orter finns det gott om lediga bostäder. Varför inte dra nytta av alla de orter som finns i vårt land och som har behov av arbetskraft och koppla ihop dem med alla dem som vill ha ett jobb? Det är dags att uppmuntra och ge förutsättningar för människor att flytta från platser

Fel! Okänt namn på

där det inte finns några jobb och där trångboddheten är stor, till orter där både jobb och bostäder finns. Många försök att förbättra situationen i invandrartäta förorter har gjorts, några har lyckats men de flesta har inte nått någon framgång. Ett lyckat projekt som Centerpartiet vill framhålla är det s.k. Göteborgsprojektet som utförs i Ragunda kommun i Jämtland. Där erbjuder man människor från Göteborgs förorter att flytta till Ragunda för att få utbildning och praktik samt stöd från organisationslivet. Efter praktik och utbildning är man i princip garanterad ett arbete. De människor som valt att göra detta har gått från arbetslöshet och trångboddhet till att få ett arbete och en bostad i en glesbygdskommun. Personen som flyttar till annan ort där arbete och utbildning erbjuds ska behålla arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd från den kommun som personen flyttar ifrån. Mottagandekommunen hyr ut lediga bostäder. Personen som flyttar får arbete vilket gör att kostnaden för Ragundaprojektet blir mycket låg. Vinsten i livskvalitet blir förhoppningsvis desto högre! Människor går från arbetslöshet till utbildning, bostad och arbete. Genom att flytta till ett jobb bryts arbetslöshet och destruktiva mönster. I stället för att koncentrera alla satsningar på storstadsområden anser vi att det vore bättre om kommuner runtom i landet får ökade resurser så att de kan föra ut information och marknadsföra Ragundaprojektet. Får inte människor chansen kan de inte ta den.

Ragundamodellen är ett praktiskt exempel på hur Centerpartiet anser att landsbygden kan användas till något positivt – ett nytt sätt att integrera svenskar med invandrare och invandrare med svenskar genom att de bor och arbetar tillsammans där det finns möjligheter till detta. Flera andra kommuner har tagit intryck av Ragundas modell och planerar liknande arbetssätt. Vi vill se fler flyttlass, från arbetslöshet till jobb, i hela Sverige så att fler människor ges möjlighet att skapa sig ett bra liv. Projekt som Ragundaprojektet måste alltid vara frivilliga. Centerpartiet vill inte styra centralt var människor ska bo, men vi vill ge goda förutsättningar för att människor ska kunna göra ett aktivt val och ta ansvar för sitt eget liv. Centerpartiet vill stimulera fler lokala projekt mellan landsort och storstad för att fler människor ska komma i arbete.

Information om var det finns boende och arbeten måste ske tidigt efter att människor från andra länder kommit till Sverige. I dag brister informationen till asylsökande om var det finns bostäder och arbete, samtidigt som många asylsökande slussas in i ett passivt bidragsberoende och arbetslöshet. Undersökningar visar att många invandrare skulle ha valt en annan bostad om de hade fått bättre information om var man kan få arbete och var det finns bostäder. Detta är en positiv signal som visar att många nya svenskar är beredda att ta ett större ansvar om de får chansen. Signalerna visar också att marknadsföring och information om var det finns arbeten är oerhört viktigt. Enligt TCO:s studie "Vart tog de högskoleutbildade invandrarna vägen" konstateras att utrikes födda är mer villiga att flytta för arbete och studier än inrikes födda. Låt oss ge dem den chansen! Vad som ovan anförts om att stimulera och uppmuntra samarbete mellan landsort och storstäder för att få fler människor i arbete bör ges regeringen till känna.

Nystartsjobb för nyanlända

Ett problem vid introduktionen på arbetsmarknaden är att det tar tid att skaffa sig de kunskaper som krävs för att fungera väl på en ny arbetsmarknad. Det kan också vara mer komplicerat för arbetsgivare att bedöma arbetsförmågan hos en invandrare.

För att underlätta för nyanlända invandrare att få in en fot på arbetsmarknaden föreslår vi att den borgerliga alliansens förslag om nystartsjobb ska gälla under de tre första åren i Sverige för dem som beviljats uppehållstillstånd. Det innebär att företag som anställer en nyanländ invandrare inte behöver betala någon arbetsgivaravgift under maximalt en treårsperiod. Detta tror vi kan underlätta inträdet på arbetsmarknaden för många människor från andra länder. Nystartsjobben ger företag en morot för att anställa människor med värdefulla kunskaper och kompetens från ett annat land och en annan kultur, och dessutom får personen som anställs en god chans att varaktigt komma in på arbetsmarknaden. Vad som ovan anförts om nystartsjobb för nyanlända invandrare bör ges regeringen till känna.

Validering

Integrationen på arbetsmarknaden kan underlättas genom att invandrarnas kompetens snabbare tas till vara. Integrationsverkets undersökning visar att endast 25 % av de nyanlända flyktingarna har fått sin utbildning värderad och att ännu färre har fått sin yrkeserfarenhet validerad efter två år i introduktion. Flera av de människor som har examina från annat ett land har svårt att få ett arbete i Sverige som motsvarar deras kunskap och kompetens. Utländska utbildningar har inte samma status som de svenska, vilket är ologiskt eftersom de ofta håller samma, eller högre, kvalitet som utbildningar i Sverige. Det är dags att erkänna kvaliteten på utländska utbildningar och ha tydliga kriterier och standardiserade metoder för att mäta kompetens och betyg på ett korrekt sätt, s.k. validering. Centerpartiet vill erbjuda allmänna tester på de faktiska kunskaper som en person har. Detta bör ges regeringen till känna. Testerna ska erbjudas ofta och vid regelbundet återkommande tillfällen på de flesta av landets högskolor och universitet. Valideringsprocessen ska få ta maximalt tre månader. Också bedömningen av praktiska yrkeskunskaper måste förbättras. En modell som genomförts i Finland där alla har rätt att visa upp sina kunskaper i ett fristående yrkesprov är värd att pröva. Provet ska vara oberoende av hur individen skaffat sig yrkeskunskaperna och erfarenheterna. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Språkkunskaper

Även om vi tror att arbete är receptet för en lyckad integration är det centralt att människor som bor och lever i Sverige kan det svenska språket för att kunna fungera väl i samhället. Människor som inte kan språket i det land de bor i riskerar ett utanförskap i samhället. Om man inte kan läsa tidningar, förstå vad som sägs på radio eller tv, kan det vara svårt att känna sig delaktig. Det svenska språket bör vara huvudspråket för alla som bor i Sverige så att alla människor kan vara delaktiga i samhället på lika villkor. Språk lärs inte ut bäst isolerat i en skolbänk, utan genom praktisk användning och i kontakt med andra människor. Kontakter skapas på arbetsplatser, i gemenskap med grannar, i organisationer och föreningar. I dagens segregerade Sverige är det dessvärre ganska ovanligt med naturliga bekantskaper mellan nya och gamla svenskar, särskilt på grund av att människor med utländsk bakgrund har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Med en bättre förankring av nya svenskar på arbetsmarknaden skulle stora språkinlärningsvinster också kunna göras. För barn med utländsk bakgrund spelar skolan en väldigt viktig roll för inläringen av det svenska språket. Skolundervisningen i svenska som andraspråk ska hålla hög kvalitet och präglas av praktisk inläring. Skolorna måste se tvåspråkigheten som en resurs och kontinuerligt utvärdera elevernas andraspråksutveckling. Skolundervisningen i svenska ska hålla hög kvalitet och präglas av praktisk inläring.

Sfi-undervisningen

Sfi-undervisningen har förbättrats avsevärt de senaste åren men det återstår fortfarande en hel del att göra. Centerpartiet vill ha en god individualiserad språkundervisning och vill ersätta dagens sfi (svenska för invandrare) med en utbildningspeng där var och en själv kan välja utbildare. Detta bör ges regeringen till känna. Vi vill också att sfi-undervisningen ska varvas mer med praktik. Det kan göras genom ett nära samarbete mellan kommunen, arbetsförmedlingen, frivilligorganisationer och näringslivet. God praktik kan ge ovärderliga erfarenheter när det gäller språkinläring och kunskaper om hur arbetslivet i Sverige fungerar, men kan också förbättra möjligheterna till förankring på arbetsmarknaden. Sfi är ett typexempel för den ineffektivitet som ett pengssystem borde kunna råda bot på. Endast mellan 20 och 30 % av eleverna lämnar sfi-undervisningen med godkänt betyg efter tre till fyra års studier. En viktig orsak till de svaga resultaten är just bristen på valfrihet och att utbildningen inte är individualiserad. Fortfarande finns det sfi-klasser i landet där akademiker läser tillsammans med analfabeter. Att något så orimligt kan förekomma beror uteslutande på den brist på bestämmanderätt och valmöjligheter som de berörda har i ett system som verkar mera gjort för att tillfredsställa myndighetsbehoven än brukarnas behov. Vad som ovan anförts om en individualiserad språkundervisning varvat med praktik bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

De asylsökande som deltar i sfi-undervisning eller arbetar, får i normala fall göra detta tills de får besked om de får stanna i Sverige eller inte. Centerpartiet anser att språkkunskaper är ovärderliga i dagens internationaliserade värld och bör därför uppmuntras. Likaså är det oerhört viktigt för människors självförtroende att ha ett arbete framför allt i, den ofta uppgivna, situation som avvisade personer befinner sig i. Centerpartiet anser inte att svenskstudier eller arbete ska avbrytas förrän den dag då avvisningen verkställs. Dessförinnan ska den asylsökande ha en fortsatt meningsfull tillvaro med arbete och studier. Vad som ovan anförts om att asylsökande som ska avvisas ska ha rätt att arbeta och studera svenska fram till avvisningsdatum bör ges regeringen till känna.

Jobb och utvecklingsgaranti

Vi vill också pröva möjligheterna att införa någon form av jobb- och utvecklingsgaranti där samhällsnyttigt arbete och utvecklande aktiviteter ska garanteras alla som under viss tid sökt socialbidrag. Detta gäller naturligtvis såväl människor med svensk som med utländsk bakgrund, som har hamnat i bidragsberoende. Det vill vi motverka. Inga människor ska behöva leva på bidrag en längre tid. Den som fastnat i bidragsberoende ska därför omfattas av en jobb- och utvecklingsgaranti. Garantin ska upphandlas av bemannings- och uthyrningsföretag som startar bemanningspooler, men även frivilligorganisationer ska kunna delta i detta förfarande. Jobb- och utvecklingsgarantin består av två delar, samhällsnyttigt arbete och en utvecklingsdel, bestående av exempelvis språkinläring, informationsförmedling och yrkesorienterade kurser. Jobb- och utvecklingsgarantin är en form av övergångssysselsättning, som så snart som möjligt ska slussa den arbetslöse till den öppna arbetsmarknaden. Ersättningen, för dem som deltar, ska ligga något högre än socialbidraget. Kommunens resurser måste samordnas i arbetet med jobb- och utvecklingsgarantin så att de som deltar kan få barnomsorg om de behöver detta. Vad som ovan anförts om en jobb- och utvecklingsgaranti bör ges regeringen till känna.

Satsningar på de unga

För barn som växer upp i områden med hög arbetslöshet och social misär kan det vara svårt att få framtidstro och en känsla av att man duger. Därför är det extra viktigt att satsningar görs för barnen i både barnomsorg och skola. Ett sätt att förbättra integration och öka hoppet för elever på skolor i invandrartäta områden är att lägga attraktiva utbildningar där. Om några av de bästa utbildningarna förläggs på skolor i områden som traditionellt sett inte upplevs som lockande, kan dessa områden få ny skjuts och ett bättre rykte. Det är också ett bra sätt att använda skolan som murbräcka för att främja integrat-

Fel! Okänt namn på

ionen eftersom elever från andra områden kommer att söka sig till skolor som har resurser med bra utbildning. De människor som bor där kan också få en positiv känsla av att det satsas på dem, vilket stärker självförtroendet och hoppet inför framtiden. Vad som ovan anförts om att satsa särskilt på skolor och unga i invandratäta områden bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2005

Birgitta Carlsson (c)

Annika Qarlsson (c)

Kenneth Johansson (c)

Jan Andersson (c)

Lars-Ivar Ericson (c)

Birgitta Sellén (c)

Margareta Andersson (c)